

Afscheidsrede Garnalenkoningin 2022

Geachte aanwezigen,

Het is me een waar genoegen om na een absentie van enkele jaren terug te zijn aan mijn hof. Een bijeenkomst als deze leek enige tijd ondenkbaar. Des te beter voelt het om hier als vanouds samen met u te staan.

Naast die blijdschap is er het verdriet om de mensen die er niet meer bij kunnen zijn.

Zojuist begaven wij ons naar het monument op de dijk, opgericht ter nagedachtenis aan hen die op zee achterbleven tijdens de stormramp van 1883. Dit monument hangt nauw samen met de Vissersvereniging Hulp in Nood.

Binnen het bestuur van deze vereniging, die meteen na de stormramp werd opgericht, vonden enkele verschuivingen plaats. Nadat Tjeerd Dussel naar Brazilië vertrok, nam Barbara Holierhoek zijn voorzitterschap over. Zeven jaar lang vervulde zij deze rol met verve. Eind 2020 is de Vissersvereniging van Harlingen, Ons Belang genaamd, jammerlijk ter ziele gegaan. Ook bij deze verenging hanteerde Barbara Holierhoek de voorzittershamer. Nu is zij aangesteld als directeur van de Visafslag Lauwersoog.

Sarah Verroen volgt haar op als frontvrouw van Vissersvereniging Hulp in Nood. Beslist geen onbekende naam, want zij loopt al jaren mee in de visserij en werkte onder meer als projectleider bij Visned. Haar wacht nu de schone doch zware taak om mijn schippers van Hulp in Nood naar rustiger vaarwater te loodsen.

Dat mijn vissers een risicovol beroep hebben, werd maar weer eens pijnlijk duidelijk toen in november 2019 de UK 165 verging bij Texel en de beide bemanningsleden het leven lieten. Op een vroege morgen in december 2021 sloeg de UK 171 om voor Borkum. Gelukkig werden de drie opvarenden gered.

In tijden van rampspoed zien mijn vissers naar hun medemens om. Toen in de zomer van 2020 een Duits meisje voor het strand van Ameland dieper de zee in werd gesleurd door de sterke ebstroom, namen de bemanningsleden van zo'n dertig kotters uit de vloten van Lauwersoog, Volendam, Urk, Wieringen en Zoutkamp deel aan een georganiseerde zoekactie. Deze barmhartigheid heeft de ouders en de tweelingzus van het meisje gesterkt, al werd haar lichaam uiteindelijk door de politie teruggevonden.

Corona ging niet ongemerkt aan mijn schippers voorbij. Nog los van de fysieke gevolgen, had de crisis invloed op de garnalenhandel. Door het wegvallen van feestelijkheden daalde de vraag naar ons zeebanket. Ongewild bleven schippers hierdoor langer in de haven liggen. De geringe corona-uitkeringen konden de gederfde besommingen niet compenseren.

Boeren en schippers bevinden zich in hetzelfde schuitje waar het draait om het toverwoord stikstof. Nog voor 2023 dienen mijn garnalenvissers te beschikken over een nieuwe NB-wetvergunning. Vooralnog is het volkomen troebel hoe de situatie op 1 januari daadwerkelijk zal zijn. Daarbij zijn de brandstofprijzen tot recordhoogte gestegen. Vissers maken momenteel de afweging of de kosten van het uitvaren opwegen tegen de baten van de vangsten.

Het lijkt soms of er geen einde komt aan de tegenwind die mijn vissers ervaren. De gebieden waar zij het roze goud boven water mogen halen worden telkens schaarser. Langs onorthodoxe wegen kwam

mijn schippers ter ore dat het gebied van de Borkumse Stenen, een visgebied met op de bodem fijnere steentjes afkomstig van gletsjers, zou worden gesloten. Dankzij bemoeienissen van Zoutkamper en Friese vissers keerde de wal deels het schip, maar er moest alsnog wederom een stuk kostbaar viswater worden ingeleverd.

Een aantal van mijn schippers heeft de negatieve publiciteit rond onze sector de loef afgestoken door tegen de stroming in te moderniseren. Zo bracht Robin Bouma de ZK 147, *De Kim*, in de vaart en reviseerden vader en zoon Buitjes de ZK 37. Ik wens hen toe dat zij met deze toekomstbestendige initiatieven een gunstige koers mogen varen.

‘Een vrouwenhaar is sterker dan een scheepstouw’, zo luidt een uitdrukking die wil aangeven dat meerdere schippers op aandringen van hun vrouwen het leven op zee vaarwelzeiden. Dat dit spreekwoord in Zoutkamp kant noch wal raakt, blijkt wel uit de expositie die momenteel te zien is in ons eigen Visserijmuseum. Vissersvrouwen van meerdere generaties vertellen onderhoudend over hun ervaringen. Ook zijn er fraaie portretten te bewonderen. Zodra de motor van het schip wordt gestart varen mijn schippers immers veelal voor een hele week naar zee met hooguit twee of drie personen aan boord. Hun leven wordt bepaald door de elementen. Thuis blijven hun eventuele vrouwen en kinderen achter. Zij maken vaak deel uit van het bedrijf door bijvoorbeeld zorg te dragen voor boekhouding en proviand. Komt nu het enige contact tot stand via de telefoon, eerder was het nogal eens een verrassing wanneer men elkaar weer zag.

Verleden jaar namen we afscheid van de veilingklok. Deze stond voor een traditie die een fluctuatie in de garnalenprijs bewerkstelligde. Voorspeld werd dat de prijs zonder de klok in een vrije val zou raken. Nu blijkt dat die diep verankerde angst ongegrond is. Mijn vissers vangen een prijs van 8 à 9 euro per kilo van hun handelaar en dat is iets dat we lange tijd voor onmogelijk hielden.

Ruim vijftig jaar geleden waren veel Zoutkampers ontstemd over de plannen van regering, boeren en Friezen. De afsluiting van de Lauwerszee betekende voor hen immers een ingrijpende verandering van hun dagelijks werk én van het dorpsgezicht. Het monument dat in 2021 werd geplaatst op de dijk bij de Hunsingosluis herinnert ons eraan dat we over oude sentimenten heen dienen te stappen en het heden moeten omarmen. Kunstenaar Gert Sennema ontwierp het monument en het wordt bijzonder goed ontvangen door zowel mensen van binnen als van buiten het dorp.

En die mensen van buiten het dorp laten zich telkens meer zien. Belangstellenden bezoeken onze smaakvolle binnenhaven, de typerende gekleurde huisjes, de zo fraai gerenoveerde Batterij en de authentieke vissershuisjes in het oude dorpscentrum. Onze fijne winkels en horecagelegenheden hielden dapper stand en winnen nog altijd aan populariteit. Aan het strandje achter de dijk wordt met veel plezier gerecreëerd en sinds enige tijd biedt Zoutkamp zelfs een interactieve Visserijwandeling met historische informatie. Inspelend op dit voorspoedige tij waagden ondernemers de sprong in het diepe en begonnen bedrijven voor de verhuur van boten en fietsen. In 2020 verscheen een Groningse novelle over de subcultuur van jonge schippers in Zoutkamp, die prompt doorstoomde tot de shortlist van een Nederlandse literatuurprijs. In 2021 kon heel Europa en omstreken luisteren naar een origineel Zoutkamper lied. Hoe dat zo kwam? Nederland organiseerde de lockdownvariant van het Euro Visie Songfestival vanuit Rotterdam, waar zangeres Lenny Kuhr op een flatgebouw haar evergreen *De Troubadour* ten gehore bracht... het bekende lied dat geschreven werd door onze eigen Zoutkamper bard, wijlen David Hartsema!

Ik sluit mijn troonrede af met een laatste positieve noot. Dit betreffen *De Nieuwe Waterwerken* in Zoutkamp, die de komende jaren zullen worden vormgegeven. Met dit project krijgt de dijk sinds 1969 weer officieel haar waterkerende functie terug. De oude sluis wordt gerenoveerd en krijgt deels de functie van schutsluis. Dit gaat gepaard met een aantal diverse transitie's, zoals de unieke

muraldijkbekleding die in oude glorie wordt hersteld en de fietsbrug naast de Reitdiepsbrug, die bijdraagt aan de verkeersveiligheid. Dit huzarenstuk betreft een unieke samenwerking tussen waterschap, provincie en gemeente Het Hogeland en getuigt van vertrouwen in de toekomst van ons schilderachtige Zoutkamp.

Hopelijk mogen deze tendensen bakens zijn voor onze visserij. Voor nu wens ik u een feestelijk pinksterweekend.